

הילד הסתבך בפלילים בחופשת הקיץ - איך מתמודדים?

בעת חופשת הקיץ אנו עדים למעשי פורענות בקרב בני נוער רבים, כאשר חוסר המעש והשעמום עשויים להביא אותם לביצוע מעשים שאסורים על פי החוק. באילו עבירות בני נוער עשויים להיות מעורבים? מהן דרכי הטיפול ומה הזכויות של נערים שנעצרו או הובאו לחקירה? עו"ד אסף דוק מסביר.

חוסר המסגרת בעת החופשה הגדולה בקיץ עשוי להוביל לפורענות בגילאים הצעירים. לעיתים ההתפרעויות גם מובילות לפתיחת תיקים פלילים ולעונשים מהותיים. בני נוער נוהגים להישאר ערים עד השעות הקטנות של הלילה, וכחלק מתרבות הביילוי - לצרוך סמים ואלכוהול, דבר הגובל בעבירה פלילית. כמו כן, עקב השפעתם של חומרים אלו ונסיבות אחרות, הם עשויים להיות מעורבים בעבירות פליליות נוספות.

אילו עבירות פליליות נפוצות בקרב בני הנוער בחופשת הקיץ?

ישנו מספר לא מועט של עבירות בהם בני נוער עשויים להיות מעורבים בחופשת הקיץ. להלן כמה מן העבירות הניכרות והבולטות יותר:

סמים - בני נוער רבים צורכים סמים קלים בימי החופש, בין אם בשביל לעביר את הזמן, במסיבות ובין אם בשל לחץ חברתי. ככל הנראה הם אינם מודעים לעבירה הנובעת ראשית מהשימוש בסם ושנית במידה והצריכה נעשית בחברותא, העבירה הופכת להיות לעבירת אספקה של סמים, שהינה קשה הרבה יותר.

אלכוהול - שתיית האלכוהול עלולה להשפיע על בני הנוער לבצע מעשים הגובלים בעבירות פליליות. השתייה כשלעצמה אינה עבירה, אך במידה ונער נשפט כתוצאה מביצוע עבירה פלילית כשהיה תחת השפעת אלכוהול, הדבר מהווה חומרה רבה בקרב בתי המשפט. כמו כן, חל איסור מוחלט על מכירת משקה משכר לקטינים.

עבירות מין - קיום יחסי מין עם נערה מתחת לגיל 16 מהווה עבירה פלילית על פי סעיף 345(ב) לחוק העונשין. בני נוער עלולים שלא להבין את המצוקה בה נמצאת נערה ש"מסכימה" לכולם, ועשויים לבצע עבירה פלילית שהעונש עליה הוא עד 5 שנות מאסר.

שותפות לעבירה - בני נוער אינם מבינים שגם אם לא לקחו חלק פעיל בעבירה, הם עלולים להיות שותפים לה. במידה ונער נמצא ליד חברו המכה אדם אחר, גם אם אין הוא משתתף באלימות, עצם נוכחותו ואי מניעת הדבר למעשה נחשבים כמי שלקח חלק בעבירה.

החזקת סכין - העונש המרבי על החזקת סכין עומד על חמש שנות מאסר, ובני נוער רבים אינם מודעים לכך. במידה ונתפסו צריכים הם להוכיח כי הסכין הוחזקה למטרה כשרה. במקרים בהם אדם נתפס בגין החזקת סכין, טענה הנוגעת להגנה עצמית איננה נחשבת להחזקה כשרה.

ונדליזם - עקב החופשה הארוכה המביאה איתה גם שעמום, בני נוער לעיתים גורמים לנזקים בלתי הפיכים למתקנים ציבוריים. ניתן לראות כדוגמה מקרה בו נפתח תיק פלילי לנער שהצית נדנדה בגן ציבורי בעת ששיחק עם גפרור. הוריו נאלצו לשלם את העלות הרבה של המתקן.

שיימינג ועבירות פליליות ברשתות החברתיות - בחופש הגדול בני נוער פעילים באופן רב יותר ברשתות החברתיות. הדבר עשוי להוביל למצבים בהם כותבים אמירות שלא היו מעזים לומר במציאות. שיימינג באינטרנט עלול לעלות בגדר עבירות פליליות כמו

הטרדה מאיימת, אימים, פגיעה בפרטיות ועוד, שלגביהן האכיפה מאוד נוקשה.

מהן דרכי הטיפול בנער שעומד לדין?

הנחת היסוד של חוק הנוער הינה שכאשר בני נוער עומדים לדין, יש ראשית לטפל בהם ולשקם אותם ורק לאחר מכן להענישם. עבירות קלות של בני נוער יסתיימו לרוב בשחרור בערבות לאחר חקירה, ואילו בעבירות קשות יותר יתבצע מאסר כמו במקרים של עבירות מין, סמים ואלימות חמורה. בכל מקרה, כאשר נער נעצר לחקירה חשוב מאוד שיממש את זכותו להיוועץ עם עורך דין, כמו גם את זכותו לשבת עם הוריו בחקירה.

מתן הגרסה הראשונית בחקירה לרוב תקבע את המשך ההליך הפלילי, ולכן חשוב שיעמוד על זכותו לקבל ייעוץ לפני תחילתה. עם תחילת החקירה הודעה נשלחת לשירות מבחן לנוער, בה הקטין מזומן לפגישה אחת או יותר, שבעקבותיהן תגובש המלצה לגביו שתועבר לתביעה המשטרתית או לפרקליטות, לפי מצבו של הקטין. אמנם, צוות התביעה לא מחויב להמלצה וייתכן שגם אם ההמלצה של שירות המבחן לנוער היא לסגור את התיק, עדיין תהיה הגשה של כתב אישום לבית משפט לנוער שבעקבותיה יערך משפט לקטין.

יש לציין כי ההשלכות של פתיחת תיק פלילי לקטין הן גדולות; הן במישור של המשפחה שעוברת טלטלה לא קלה, והן בעתידו של הנער - בעיקר בכל הקשור לגיוס לצה"ל, שאיננו ממהר לגייס נערים בעלי תיק פלילי לשורותיו, ובמיוחד לא ליחידות מובחרות.

הקטין נחקר במשטרה: מהן דרכי הפעולה העומדות בפני המשפחה?

ברגע שקטין נלקח לחקירה במשטרה ישנה חובה להודיע להוריו ולאפשר לו להתייעץ איתם כמו גם עם עורך דין טרם החקירה. חשוב ביותר לנצל זכות זו ולא להיחקר בטרם קבלת ייעוץ, שכן לגרסה הניתנת בחקירה הראשונית יש חשיבות מהותית להמשך ההליך המשפטי. במידה ואין אפשרות כספית לשכור עורך דין, קיימת זכות לקבלת ייעוץ משפטי מסניגור ציבורי בחינם, ויש לנצל זכות זו גם אם היא כרוכה בהמתנה.

זכות נוספת הזמינה להורים היא להיות נוכחים בחקירה, אלא אם כן על פי תנאים המפורטים בחוק הדבר נאסר על ידי קצין החקירות. (לדוגמה, חקירה בנוכחות ההורים פוגעת באופן כלשהו בצנעת הפרט של קטינים אחרים).

החופש הגדול טומן בחובו פוטנציאל לצרות והתנהגות בעייתית מצד בני הנוער במגוון תחומים, מה שעלול לסבך אותם עם החוק ובכך לפגוע בעתידם ובמשפחתם. עדיף להימנע ממצבים אלו, אך במידה ונקלעתם אליהם עליכם לפעול בהתאם לזכויותיכם ולהיוועץ עם עורך דין פלילי בטרם תחילת החקירה.